

גיא בר-און ושות', עורכי דין

עדכון מס – דצמבר 2020

רכישה עצמית איננה מהווה אירוע מס אצל שאר בעלי המניות

פסק דין שניתן ביום 1.11.2020, בעניין בית חוסן, עוסק בנושא רכישה עצמית של מניות ובאופן ספציפי בשאלה האם מקום שבו מתבצעת רכישה עצמית של מניות ע"י חברה מחלק מבעלי מניותיה, נוצר אירוע מס לבעלי המניות האחרים?

חוק החברות קובע כי בעת רכישה עצמית של מניות ע"י חברה, רשאית החברה לבטל את אותן מניות שנרכשו ואם היא לא עשתה כן, הרי המניות יהפכו לרדומות ולא יקנו כל זכויות. כאשר ימכרו המניות, הן יקבלו את הזכויות מחדש.

חברות מבצעות רכישה עצמית מסיבות שונות. בחברות בורסאיות נהוגה רכישה כזאת כאשר ישנו צפי לעליית מחיר המניה בעתיד, ישנם מקרים שהדבר נדרש בשל סכסוך בין בעלי המניות ולעיתים הרכישה מתבצעת כחלק משינוי מבנה.

כאשר הרכישה מתבצעת רק מאחד מבעלי המניות, אצל בעל המניות המוכר את מניותיו לחברה מתקיים בדרך כלל אירוע מס החייב במס רווח הון.

בפס"ד בעניין ברנובסקי ובר ניר, פסק בית המשפט בעבר, שבנסיבות שהתקיימו שם, כי יש לראות ברכישה העצמית כחלוקה של דיבידנד, כלומר, גם בעלי המניות הנותרים חויבו במס משום ש"התעשרו" בעקבות הרכישה העצמית.

בעניין חוסן הרכישה העצמית הייתה על רקע חילוקי דעות בין בעלי המניות ותביעה של בעל מניות את החברה. בעל מניות אחד מכר את מניותיו לחברה. יצוין, כי קיימות בעניין זה גישות מחמירות יותר ומחמירות פחות ביחס מהו גובה ההכנסה מדיבידנד.

פקיד השומה טען, בהתאם לעמדת רשות המיסים, כפי שהוצגה במסגרת חוזרי הרשות, ובעמדה חייבת בדיווח, כי יראו כברירת מחדל את סכום הרכישה כדיבידנד שחולק לבעלי המניות הנותרים בחברה הרוכשת, בסכום הדיבידנד ברוטו, כאילו בעלי המניות שלא מכרו את מניותיהם במסגרת הרכישה העצמית רכשו את בעלי המניות היוצאים את אותן מניות בכספי החברה.

יצוין, כי בשנים האחרונות הוצאו שומות לנישומים רבים בטענה זו.

בית המשפט, מפי כבוד השופטת וינשטיין, קיבל את הערעור בעניין זה, תוך שהוא מנתח את עסקת הרכישה העצמית מבחינה כלכלית וקובע כי לאור "עקרון המימוש", אין מקום לחיוב במס של בעלי המניות הנותרים שלא התעשרו. לטעמו, לא ניתן לזהות יתרון כלכלי שנוצר לבעלי המניות הנותרים, מאחר והם מחזיקים אמנם בשיעור גדול יותר מההון המונפק, אך שווי החברה פחת עקב יציאת מזומנים מקופתה

פסק הדין שולל את הפסיקות הקודמות בנושא, תוך שהוא מדגיש כי אין ליצור אירוע מס ללא אמירת חוק מפורשת.

יצוין, כי בפסק הדין אמירות חשובות לגבי זכותו של הנישום לבחור במבנה דל מס וטענות הרשות בדבר עסקאות "רעיוניות", ולכן חשיבותו גם לגבי סוגיות אחרות.

מאחר והאופציה של רכישה עצמית עומדת במקרים רבים כחלופה למכירת מניות בין בעלי המניות, מומלץ להיוועץ בטרם ביצוע הפעולות.